

dalt d'un tossalet el vell volent descansar: «ací tindrem uns bons *sétis* i vos ensenyaré 'l país» (Caregue, 1959); en aranès *sétu* (veg. Kruger, *Hochpyr.* A, II, 9, St. Joan de Toran). A Benasc «*seti*: sitio en la iglesia reservado a una familia» (Ballarín, *Dicc. Benasqués*).

En algunes accs, i fraseologia especial, el mot resta usual fins a la costa i el Vallès i Bna. En el Maresme, és terme de caçadors *estar al sétu*, quan els gossos de caça es planten davant d'un matissar o d'un paratge emboscats, lladrant, en espera que surti el senglar o una altra salvatgina que hi flairei amagada (StCebrià, StPol, 1980). *Deixar al seti* o *quedar al seti* per 'atuir o matar a l'acte': «del paroxisme del neguit al paroxisme d'alegria: quan un no queda al *seti* en un canvi així, ja pot donar raó del goig suprem», Coromines (*Presons Imag.* 1, 200). Jo he sentit aquestes dues frases a molta gent de Bna. i cat. central, des de petit, i sempre amb *é*; Barnils ho comentava en la forma *deixar al seti* 'deixar mort a l'acte', i com que ell era de Centelles potser sí que en aquella banda del Vallès ho diuen d'aquesta manera.¹

Realment la forma *siti*, amb caràcter evidentment genuí és la usual a Mallorca i potser en alguna zona meridional del Principat (NOLLER, que no he verificat) A l'illa i en altres llocs trobem *siti*, amb acepcions especials, ben del país. «en el gran celler, de Son Torrella ---, arrengrerades ran de les parets y a una mateixa altària, aposentades demunt *sitis* de mitjà fort, tretze bótes més, de forts congrenys d'olivera ---», JnRosselló (*Manyoc*, p. 145), i *deixar en es siti* 'matar sobtadament' ja figura en les *Contarelles* d'AMAlcover. No podia ser d'altra manera puix que aqueixa metafonía és radical en el parlar mallorquí: *siquia*, *síma*, *bístia* etc.

En efecte, igual Menorca: «entorn de Sa Taula de Torrauba hi ha uns *sitis* par *séjra*» Alaior (i un dubta que parlant d'aquell indret imponent ningú pogués usar un terme que no fos ben menorquí); val a dir que hi coexisteix amb la variant *sítul*, amb la curiosa l'epitètica (de ferum mossàrab) que trobem tant a les Balears i no enlloc més A Ferreries ho usaren en el sentit de 'paratge habitable', parlant dels antics rodals de Santa Agueda: «a Santa Cecília hi havia *es tsiti* *des kristiáns*», i és interessant de constatar que com si se'n penedís ho rectificà en *es tsítul*; altrament allí també em digueren *un sítul* per 'un seient' (1964); a Ciutadella *sítul* té aquest sentit i també 'base d'un got' (*AlcM*); si no fos que els casos paral·lels de *còssi(l)* (II, 994b, 997a), *bòtil*, *sòtil* ens posen en guàrdia, pensariem que ve del gòt. *sítul* id.; men. «*siti* de la *sitja*: el lloc de la pila de carbó» (*CostManc* 1, 160, § 645);² igualment en el val. d'Alcoi i Pego (*AlcM*).

Almenys en el sentit de 'solar' (que hem constatat a Vic en el S. XIII i certament és de molts llocs) apareix la forma *siti* en terres del Migjorn: eiv. «*siti*: solar» (PzCabr.), val. S. (i centre, crec) «*siti*: tros de terreny per a construir-hi un edifici», Valor-Giner (1950-55). Ara bé la forma amb *e* es troba també de l'Ebre enllà, i amb el sentit tan genuí i arrelat de col·locació de les abelles; no deu excloure *arna* ni deu ser

ben bé el mateix, car a l'E. de Morella, a la gran clotada de Vallibona, hi ha *Barranc de l'Arna*, però l'informant m'ho aclarí (com si ell no usés *arna*) «vol dir *sétix d'abèles*»; a Canet lo Roig dels rucs en diuen *bázox* però un *séti d'abèles* és un 'abellar, una renglera de rucs' (1961: no semblava una *e* gaire oberta, però com que en aquest poble també la *ò té* timbre poc obert, potser era el fonema *é*); «colmenar» defineix Giese el maestr. *sèti de vasos* (*ZRPb* LIV, 527); i amb aquestes accs. cal associar tort. *seti* 'clapa de sembrat' (*BDLC* IX, 298) *Siti* 'l'abellar' a Calaceit, però ja *sétu* 'l'escon de la llar' a Maella: Casac., 1923.

L'etimologia del cat. i oc *seti* i cast i port *sitio* presenta un gros problema que afecta tota la romanística i ha causat grans dubtes des dels temps de Diez. És evident que ha de ser estudiat alhora en totes quatre llengües i dins el marc de tot el romànic, llatí i germànic. En llengua d'oc només s'hi troba en la forma amb *è* tònica: el *TdF* el defineix «*sèti*: siège, es-cabeau, billot de bois ou bloc de pierre sur lequel on s'assied», «*assise de pierres*»: en aquestes accs. el mot ja es troba en el S. XIII, en el *Libre de Sidrac* i en l'Evangeli de Saint Matieu, i hi és freqüent des de l'Edat Mitjana

En portugués *sitio* té accs. i història semblants a les castellanques i no gaire diferents de les del català, però allà antigament només se li constata el sentit de 'col·locació i situació d'una cosa', que és el que ja s'esdevé en el testimoni més antic que en conec, de João de Barros (c. 1550): «Affonso d'Albuquerque, chegada áas portas do estreito, porque á entrada não tinha notado o *sítio* da terra, principalmente a Ilha Mehum, onde El-Rei D Manuel era informado que se podia fazer uma fortaleza, foi-se a ella» (I V-ne molt més en el dicc. de Vieira); Bluteau definia: «*espaço de terra descoberto: o chão em que se pode levantar um edificio*», «lugar, disposição, aptidão»; del qual dóna Moraes l'ex *achou no braço desarmado sítio para ferir*

El castellà és sens dubte la llengua on el mot ha pres més volada, si bé modernament: només allà ha arribat a constituir un dels substantius cabdals i més usats de la llengua. I no obstant crida l'atenció el fet que tots els esforços per trobar-lo a l'E. Mj., han estat en va, almenys en la forma *sitio*: no es registra enlloc, almenys a Castella fins a 1495, en el dicc. de Nebrixa: «*sitio* por asiento de lugar: situs; *sitio* por cerco de lugar: obsidio»; és veritat que a Aragó ja n'hi veiem un parell de testimonis anteriors, per cert en un matís com el que hem documentat en el mallorquí JnRosselló: «7 *sitios* de fust para posar; dos alfaceras [estores] de junco» en un inv. de 1331, i un altre de 1488 a la mateixa col·lecció (*BRAE* II, 552; IX, 120).

No en manca algun d'una variant arcaica *sito*, però aquesta era tan rara que només en sé dos casos: «--- una rica ciudat, / de *syto* e de obra e de toda bondat», *Lt. de Alexandre* mj. XIII, lleon; i en Alonso de Palencia (1490): «*pedra adaptada al sito de las tabernas o boticas*». Els pocs exs. trobats a l'E. Mj. revelen evidentment un terme que només s'usava ocasionalment, sigui perquè fos un cultisme poc adaptat,